

מסורת הש"ס

(א) רש"ל מ"ו, צ) [נעיל טו.], ג) [שס ע"ש], ד) [תוספתא פ"א ה"ו], ה) עדיות פ"ג מ"ד, ו) נדה מט., ז) י"ג שיהו נעשות, ח) בס"א: דעשוי, ט) [שבת נט.], י) [קדושין לא: [ע' בש"ע י"ד ק"י רמב סעיף כח], יא) [לימא שס], יב) [ועי' תוס' שבת כ: ד"ה אחד ותוס' פסחים פה: קח: ד"ה אחד ותוס' כתובות כ: ותוס' ובהם נב: ד"ה אי הכי ותוס' מנחות סג: ד"ה ר"י ותוס' קידושין יג: ד"ה כסא], טז) [נ"ל ולקמן בשבחן. מ"הר"ס].

מוסף רש"י

בגדולה מסכבין בה. דללו כלי הוּא, דסתמא לסייך (דעיל טו.), כל המטמא מדרס מטמא טמא מת. שאין לך כלי הראוי למושב הוב שאין שם כלי עליו וראוי לקבל כל טומאות, והא דנקט טמא מת משום דומיא דמדרס הוא דלא הטומאה הוא, והכי קאמר כל הראוי להיות אב הטומאה במדרס הוב ראוי להיות אב הטומאה אם נגע במא או נטמא צבאל המת (נדה טט.).

הדרן ערך סוכה

והכי קאמר. עשאה לשכיבה צהדיא מקבלת טומאה ואין מסכבין צה ואם אנו יכולין לומר צה שהיא לסייך והיכי דמי כגון דלא פריש מסכבין צה ואינה מקבלת טומאה. ובגדולה כולי עלמא לא פליגי דסתמא לסייך דצין תנא גדולה ואמרין דסתמא לסייך כי פליגי בקטנה תנא קמא שיירה לקטנה ולא תנייה משום דסבר גדולה הוא דאמרת צה סתמא לסייך הא קטנה סתמא לשכיבה: **ואתא ר' אליעזר למימר**. קטנה כגדולה דאם עשאה לשכיבה צהדיא מקבלת טומאה ואין מסכבין צה ואם יש לומר צה שהיא לסייך והיכי דמי כגון שעשאה סתם מסכבין צה ואין מקבלת טומאה: **אי הני**. דרבי אליעזר קטנה כגדולה אתא לאשמועינן אתם גדולה ואחת קטנה צתמיה דכי תנא הכי משמע דגדולה כקטנה אתא לאשמועינן כך כחוצה הגירסא. ולי נראה איפכא דגרסינן צתמני' אחת קטנה ואחת גדולה והכי פריך אחת גדולה ואחת קטנה מיבעי ליה. דאי כדגרסינן לה לא ידענא פירכא מאי היא דאחת גדולה ואחת קטנה משמע קטנה כגדולה דהכי משמע אחת היא הגדולה ואחת היא הקטנה כלומר כמוה היא ואינה חלוקה לדין שני. וכן דרכי התנאים בכל מקום דהיא' דפשיטא ליה תנא צרישא ואותו השני כשצא להשמיענו שהוא שזה לו הוא שונה אחריו כדתנן צר"ה (דף כט:)

לשכיבה ומקבלת טומאה ואין מסכבין צה אבל עשאה צפירוש לסייך מסכבין צה ואינה מקבלת טומאה: **שיפה**. פווי"ל: גמי. יוני"ק דהן רצין הלכך סתם קטנה יש צהן לשכיבה לא שגא גדולה מעשה שרשרות שהיא עצה ואינה חלקה לא שגא ארוגה שהיא חלקה והיינו דקתני גדולה מסכבין צה קטנה אין חילוק צין גדולה לארוגה. אבל של קנים הן קשים וכן של חילת לשק"א והקלה שלה עב: גדולה. מעשה עבות וקליעה מסכבין צה אפי' קטנה דאינה לשכיבה לפי שהיא עצה ואינה חלקה ועץ שלהן קשה: **ארוגה אין מסכבין צה**. דסתמא לשכיבה דלא היו רגילין לאורגה אלא לשכיבה שמהא חלקה ונוחה: **כל החוללות**. לקמן מפרש מאי היא: **טמאות** **טמא** **מת**. כלומר כלי הם מן הסתם ומקבלות טומאה. והאי דנקט טמא מת משום דצעי אפלוגי צמדרס שהוא אב הטומאה נקט גמי טמא מת שהוא אב הטומאה והכי קאמר החוללות כלי הם לטומאה אבל אינם מיוחדות לשכיבה ושהן נעשות אב הטומאה צמדרס הוב ואין אתה מונא שיהו אב הטומאה אלא ע"י המת עצמו שיהיו הן טומאות מת דברי ר' דוסא: **והנמים אומרים טמאות מדרס**. על ידי מדרס נעשות אב הטומאה לפי שעשויות לשכיבה: **מדרס אין טמא** **מת** **לא**. צתמיה: **והסנן כל המטמא מדרס מטמא טמא** **מת**. והוא הדין לכל הטומאות כגון נוגע צשרן וצנצילה. והאי דנקט טמא מת משום דצאב הטומאה מיירי והכי קאמר כל הנעשה אב הטומאה על ידי מדרס נעשה אב הטומאה כשהוא טמא מת דאין לך מיטמא מדרס אלא המיוחד לשכיבה וכיון דשויא לתשמיש כלי הוא וכל שהוא כלי למדרס מיטמא בכל טומאה ואפילו הוא פשוטי כלי עץ דילפינן ליה בקי' צמסכת שצת (דף פד.) מפך צמת מנין ודין הוא כו'. וסיפא דההיא משנה ויש שהוא מטמא טמא מת ואינו מטמא מדרס והיינו מה שהוא כלי אבל אינו מיוחד לשכיבה דמטמא בכל טומאות חוץ מטומאת מדרס שאם שצב עליו הוב ולא נגע צו טהור דלגצי מדרס מיוחד לכך צעינן כדאמר'י יא' זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: **אימא אף צמדרס**. שכלי הן ועשויין לשכיבה: **מוצלי**. צולו"ס ועשוי לרועה להניחן תחת ראשו ולשכב: **הריני צפרס**. יסורין הצאין עלי לכפרתו של ר' חייא וצינו יהיו ולשון כבוד הוא זה כשהוא מוכיר אציו או רצו לאחר מיתתו צ"ל כן': **כשנשקחה טורה מישראל**. לא נשתכחה כולה קאמר אלא הלכות שכוחות מצני צמירא שהיו ראשי ארץ ישראל כדאמר'י צפסחים צאלו דצרים (דף קו:).

סוכה פרק ראשון סוכה

והכי קאמר מהצלת הקנים גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסכבין בה **טעמא דעשאה** לשכיבה הא סתמא נעשה כמי שעשאה לסייך מסכבין בה^[כ] (קטנה עשאה לסייך מסכבין בה טעמא דעשאה לסייך הא סתמא נעשה כמי שעשאה לשכיבה ואין מסכבין בה) **ואתא ר' אליעזר למימר** אחת קטנה ואחת גדולה סתמא כשרה לסייך אמר ליה **אביי אי הכי ר' אליעזר** אומר אחת קטנה ואחת גדולה אחת גדולה אחת קטנה **מיבעי ליה ועוד כי פליגי** בגדולה הוא דפליגי ורבי אליעזר לחומרא דתנאי^[כ] מהצלת הקנים בגדולה מסכבין בה ר' אליעזר אומר^[כ] אם אינה מקבלת טומאה מסכבין בה אלא אמר רב פפא בקטנה כולי עלמא לא פליגי דסתמא לשכיבה כי פליגי בגדולה ת"ק סבר סתם גדולה לסייך ורבי אליעזר סבר סתם גדולה גמי לשכיבה ומאי עשאה לשכיבה דקאמר הכי קאמר סתם עשייתה גמי לשכיבה עד דעביד לסייך ת"ר^[כז] מהצלת של שיפה ושל גמי גדולה מסכבין בה קטנה אין מסכבין בה של קנים ושל חילת גדולה מסכבין בה ארוגה אין מסכבין בה רבי ישמעאל בר' יוסי אומר משום אביו אחת זו ואחת זו מסכבין בה וכן היה רבי דוסא אומר כדבריו תנן התם^[כ] כל החוצלות מטמאין טמא מת דברי ר' דוסא וחכמים אומרים מדרס מדרס אין טמא מת לא והא אנן תנן^[כ] כל המטמא מדרס מטמא טמא מת אימא יאף מדרס מאי חוצלות אמר רב אבדימי בר המדורי מרזובלי מאי מרזובלי אמר ר' אבא מזובלי ר' שמעון בן לקיש אומר מחצלות ממש ואודא ריש לקיש למעמיה דאמר ריש לקיש הריני כפרת רבי חייא ובניו שבתחלה כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה חזרה ונשתכחה עלו רבי חייא ובניו ויסדוה וכן אמר רבי חייא ובניו לא נחלקן רבי דוסא וחכמים על מחצלות של אושא שהן

סוכה פרק ראשון סוכה

ב.

אחת קטנה ואחת גדולה מיבעי ליה. פירש צוקנטרס דליפכא גרסינן וצמתנינן גרסינן אחת קטנה ואחת גדולה ופריך דאחת גדולה ואחת קטנה מיצעי ליה דדרך התנאים בכל מקום דההוא דפשיטא ליה תני צרישא כדתנן צר"ה (דף כט:)

אחד יצנה ואחד כל מקום שיש צו צית דין וצצצא קמא (דף נ:)

אחד החופר צור ואחד החופר שיח ומערה וצמסכת סוטה (דף מג.)

אחד הצונה ואחד הלוקח מיער'י מלחמה וטוצא תנן התם גצי מערבי מלחמה ונראה דאין ראיה מצור וצונה לכאן דהכי גמי תנן צסנהדרין (דף נג.)

אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות צדרישה ומקירה ותנן גמי צפ' החולץ (צימות מל.)

גצי הצחנה אחד צתולות^[כ] (ואחד קטנות) ואחד צעולות וצפרק הצא על יצמתו (שס דף נג.)

אחד המערה ואחד הגומר וצפרק המפקיד (צ"מ דף מ:)

תניא אחד הלוקח ואחד המפקיד לפקטים ומפרש התם כי היכי דמפקיד מקבל פקטים לוקח גמי מקבל פקטים בכל הני מוכיר הפשטו צאחרונה אבל ההיא דיצנה ראיה היא דלפי תנא קמא שאמר אין מוקעין אלא ציצנה קא מהדרי ליה אחד יצנה ואחד כל מקום שיש צו צית דין וכן ציצמות פרק האשה (דף קטו.)

דקאמר'י צית הלל לא שמענו אלא צצאה מן הקציר צלצד אמרו להו צ"ש אחת צאה מן הקציר ואחת צאהמן הוימיסוה"י והלוימ"ק מחצלת גדולה ועל זה שייך להאדורי אחת היא גדולה ואחת היא קטנה כלומר כמוה היא הקטנה ואינה חלוקה לדין שני': **ישא שיפה ושא גמי**. צסיפא פליגי ר' דוסא ורצנן צשל קנים ושל חילת משמע צשל שיפה ושל גמי לא פליגי ו"לא אשכחן צהדיא דפליגי צשל גמי לענין מדרס והא דלא תני ליה הכא למאן דאמר מאי חוללות מוצלי ניחא דאין זה מחללת ואפילו לריש לקיש דאמר מחללת ממש לא תני לה הכא משום דלא איתשיל הכא אלא לאשמועינן צמה מסכין וצמה אין מכסין: **וישא חילת**. צקטנה מיירי: **רתנן התם כל החוצלות**. משנה צמסלת עדיות פרק שלישי גיטמא טומאת מת צדאית ליה גינפא מוקמי לה דחשוי צית קיבול ואע"ג דפשוטי כלי עץ הרחצים העשויים להניח עליהם דצר כדף של נחתומין מטמאין מדרצנן כדאמר פרק המוכר את הבית (צ"צ דף קו. וסס) הכא היכא דלית להו גינפא עשוי לסייך: **עלה האצ מבבא ויסדה**. שלמד משמיעה ואצטליון כדאיתא צפסחים פרק אלו דצרים (דף סו:).

המוכר את הבית (צ"צ דף קו. וסס) הכא היכא דלית להו גינפא עשוי לסייך: **עלה האצ מבבא ויסדה**. שלמד משמיעה ואצטליון כדאיתא צפסחים פרק אלו דצרים (דף סו:).

חזין

המוכר את הבית (צ"צ דף קו. וסס) הכא היכא דלית להו גינפא עשוי לסייך: **עלה האצ מבבא ויסדה**. שלמד משמיעה ואצטליון כדאיתא צפסחים פרק אלו דצרים (דף סו:).

חזין

המוכר את הבית (צ"צ דף קו. וסס) הכא היכא דלית להו גינפא עשוי לסייך: **עלה האצ מבבא ויסדה**. שלמד משמיעה ואצטליון כדאיתא צפסחים פרק אלו דצרים (דף סו:).

עין משפט נר מצוה

א ממיי פ"ה מהל' סוכה הל"ו
טוש"ע א"ח סי' תרכט
סעי' ו':
קבנ ב ג מיי פכ"ג מהלכות כלים הלכה א:

לעזי רש"י

פווי"ל (פווי"ל).
סוג של קנה סוף.
יוני"ק. אגבון.
לישק"א. ררך (צמח).
בולו"ס (בולולו"א).
שק של רועים (המשמש להם גם לשכיבה).

רבינו חננאל

ומקשינן אי הכי ר' אליעזר אחת קטנה ואחת גדולה היה לו לומר, דלומר דין הקטנה דין הגדולה סתמא לסייך. ועוד הא אשבחן בהדיא דר' אליעזר לחומרא הוא, דתניא מחצלת קנים גדולה מסכבין בה, ר' אליעזר אומר אם אינה מקבלת דסתמא לשכיבה, כי פליגי בגדולה, תנא קמא סבר סתם גדולה לסייך ור' אליעזר סבר סתם גדולה גמי לשכיבה, והכי קתני ר' אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה, סתם עשייתן לשכיבה עד שיפרש לשם סייך. תנו רבנן מחצלת של שיפה ושל גמי, גדולה מסכבין בה קטנה אין מסכבין בה. ושל קנים מסכבין בה. ושל קנים מסכבין בהן, וכן היה ר' דוסא אומר כדבריו. תנן התם כל החוצלות טמאות טמא מת דברי ר' דוסא, וחכמים אומרים אף מדרס. דרתנן במסכת נדה כל המטמא מדרס מטמא טמא מת. מאי חוצלות, אמר ר' אבא מזובלי, פי' עושין כמין ויעות צרות ואחר כך תופרין אותן ועושין מהן כפיפות וכסויין. ריש לקיש אמר מאי חוצלות, מחצלות ממש, דאמר הריני כפרת ר' חייא ובניו, שבתחלה נשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה, חזרה ונשתכחה עלה ר' חייא ובניו ויסדוה. וכך אמרו, לא נחלק ר' דוסא וחכמים על המחצלות של אושא